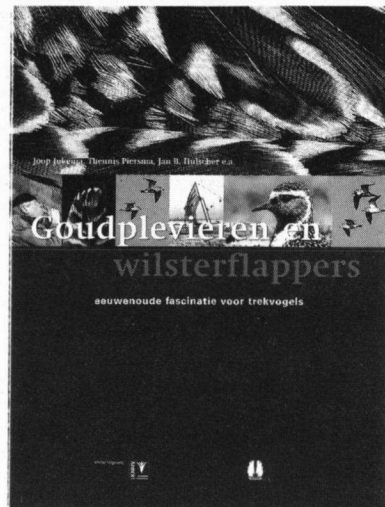

NIEUWE UITGAVEN

GOUDPLEVIEREN EN WILSTERFLAPPERS - EEUWENOUD FASCINATIE VOOR TREKVOGELS

Vogelaars, misschien wel in het bijzonder de Friese, worden de laatste twee jaar rijkelijk verwend met het ene na het andere prachtige vogelboek. Zo verschenen in een kort tijdsbestek waardevolle uitgaven als de 'Ecologische Atlas van de Nederlandse Wadvogels', 'De Onvrije Natuur', de 'Avifauna deel 2' en binnenkort zal 'Vogeltrek over Nederland' uitkomen. Ondertussen kan niet aan de aandacht zijn ontgaan dat 'Goudplevieren en wilsterflappers' is verschenen. Wilsters, ofwel Goudplevieren, en hun flappers, ofwel hun vangers, zijn onlosmakelijk verbonden met Fryslân. In najaar en voorjaar, wanneer de Goudplevieren de Friese weiden op trek aandoen, kruipt het bloed bij telers/onderzoekers waar het niet gaan kan. De vele activiteiten van o.a. de FFF die de afgelopen 25 jaar plaatsvonden (o.a. steltloperstellingen), de vele publicaties in o.a. Limosa, Vanellus en Twirre (zie septembernummer van dit jaar) en dit boek getuigen hiervan.

'Goudplevieren en wilsterflappers' behandelt de cultuurhistorie, technieken en tradities van het eeuwenoude wilsterflappen. Het beschrijft hoe de traditie zich ontwikkelde van jacht en broodwinning naar wetenschappelijk onderzoek. Dat levert prachtige verhalen en anekdotes op over de volhardende, gepassioneerde wilstervangers; mysterieuze mannen in de velden van de weidse 'súdwesthoeke' van Fryslân. Het vertelt hoeveel wilsterflappers actief waren, hoeveel Goudplevieren ze vingen, wat voor andere soorten erbij gevangen werden, wat er verdient werd aan de vangsten en welke families van generatie op generatie met wilsterflappen actief waren. Het geeft uitgebreid inzicht in de resultaten van het wilsterflappen in het kader van trekonderzoek. Zo worden de doortrekpatronen van Goudplevieren in Nederland, de zichtbare trek, ringgegevens en terugmeldingen, de gebiedstrouw en doortreksnelheid, en de Goudplevier in soorten en maten beschreven. De jaarcyclus van de soort in Nederland wordt behandeld aan de hand van de veranderingen in uiterlijk en lichaamssamenstelling, vleugelonderhoud, opvetting en gewichtsverloop. Ook andere steltlopers waarvan veel gegevens verzameld zijn met het wilsterflappen komen aan bod, zoals de Kievit, Kempshaan, Dunbekwulp en Rosse Grutto.

Op verschillende fronten schuilt er een meerwaarde in dit standaardwerk. Het wijdt niet alleen puur wetenschappelijk uit over trekvogelonderzoek, maar het combineert een stuk Friese cultuur en veldromantiek met onderzoeksresultaten. Bovendien is het leesbaar geschreven, op een breed publiek gericht. In het boek is veel historisch, nooit eerder gepubliceerd beeldmateriaal te vinden. De lay-out is goed, de figuren en tabellen zijn helder en de talrijke foto's laten op schitterende wijze de door weer en wind getekende wilsterflappers zien, hoe fraai steltlopers getekend zijn en de maagdelijke schoonheid van het Zuidwest-Friese veld in het voorjaar. De veranderingen in het open landschap, die onherroepelijk invloed hebben op de trek en het verblijf van de soort, worden niet geschuwd. De gevolgen van de intensivering van de landbouw in het Lage Midden van Fryslân, het oprukken van bebouwing, asfalt en maïs, en klimaatveranderingen staan centraal in het beeld op de toekomst van de Goudplevier en de wilsterfapperij. Als 'toetje' is een cd-rom toegevoegd met interviews met wilsterflappers en een kort videofragment uit 1943 over vogeltrek en wilstervangst. Al met al een informatief, leerzaam, historisch document dat doet verlangen naar de periode wanneer de 'r' weer in de maand zit (en een pan erwtensoep). Een groot compliment aan de auteurs is op z'n plaats, van wie overigens alle namen op de voorkaft hadden moeten staan.

Joop Jukema, Theunis Piersma, Jan B. Hulscher, Erik J. Bunscoeke, Anita Koolhaas & Arend Veenstra, 2001. Goudplevieren en wilsterflappers - eeuwenoude fascinatie voor trekvogels. KNNV Uitgeverij, Utrecht & Fryske Akademy, Ljouwarden. ISBN 90 5011 147 5. Formaat 21 x 28 cm, gebonden, full color, 272 pagina's. Prijs: f 60,05. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Romke Kleefstra

RAPPORTBESPREKING: FLAPPEREN LANGS IT CANTERLÂN VERSLAG VAN TIEN JAAR VLINDERBERM CANTERLÂN

In 1989 is de Wielenwerkgroep i.s.m. de gemeente Tytsjerkstradiel van start gegaan met de Vlinderberm Canterlân. Over een traject van zo'n 2,5 km tussen Gytsjerk en Miedum vindt aan weerszijden van het fietspad bloemrijk graslandbeheer en gefaseerd maaibeheer plaats. De Wielenwerkgroep heeft sindsdien zorg gedragen voor wekelijkse tellingen van vlinders in een 250 m lange telroute. Dit heeft geresulteerd in 155 tellingen, waarbij 20 soorten dagvlinders zijn vastgesteld en in totaal 14.021 vlinders werden geteld.

Het rapport 'Fladderen langs it Canterlân' doet uitgebreid verslag van het beheer, de vlinders, de veranderingen en de effecten van de Vlinderberm. Op overzichtelijke wijze en met in kleur weergegeven tabellen en grafieken worden de aantallen, de aantalsontwikkelingen en de verdeling van soorten dagvlinders besproken. Daarnaast wordt ingegaan op de begroeiing, waarbij aandacht voor vegetatiestructuur, grondsoorten, bosschages en wind- en zonnevang. In aparte hoofdstukken wordt weergegeven welke nectar- en waardplanten aanwezig zijn, hoe vaak vlinders bloembezoeken uitvoeren, op welke planten eiafzetting plaatsvindt en welke bomen en struiken als waardplanten gebruikt worden. Ook gaat uitgebreid aandacht uit naar de samenwerking met de gemeente Tytsjerkstradiel en, in een later stadium, de gemeente Leeuwarden, het beheer van de Vlinderberm in al z'n facetten, het uitgevoerde onderzoek, de knelpunten in het beheer en de effecten die de berm heeft op insecten, planten, kleine zoogdieren, vogels, maar ook op het publiek. Tot slot worden de ontwikkelingen van de vlinderpopulaties, de uitvoering van het beheer en ecologisch beheer in de leefomgeving bediscussieerd. Dat levert een negental aanbevelingen op, die inmiddels grotendeels door de gemeenten Tytsjerkstradiel en Leeuwarden en het waterschap Lauwerswâlden zijn onderschreven en overgenomen.

Al met al is 'Fladderen langs it Canterlân' een veelzijdige verslaglegging van een klein project waaraan een grote inzet ten grondslag ligt. Het rapport biedt helder inzicht in de totstandkoming en de uitvoering van de Vlinderberm en is daarmee een uitgelezen handvat voor andere lokale en regionale werkgroepen die gelijksoortige plannen koesteren. Bovendien geven de kleurenfoto's van de berm en haar vlinders het rapport een extra schwung. Voor het project en de verslaglegging ervan verdient de Wielenwerkgroep absoluut een dikke pluim.

Fladderen langs it Canterlân, verslag van tien jaar Vlinderberm. Publicatie Bureau N nr. 7. Uitgave Wielenwerkgroep. Gytsjerk. Te bestellen door overmaking van f 15,00 op girorekening 4156998 t.n.v. Wielenwerkgroep te Gytsjerk, onder vermelding van '10 jaar Vlinderberm' en adresgegevens. In de komende Twirre gaat meer aandacht uit naar 'Fladderen langs it Canterlân'.

Romke Kleefstra